

plegar 'arribar' figura també diverses vegades (comprovat en la princeps, cap. 229 i 233 = Riq., pp. 668, 682; el *DAG*. n'hi cita cinc casos). Tan freqüent sobretot en *StVicentF*: «e-ls altres açoten-se ferm, que la sang los *plegave* als talons» i altres tres cites en el Vocab. de GSchib.

Ja llavors tenim *aplegar*, almenys tan freqüent: «no volgué exir fins que lo rey vingués; --- *apleguant* lo Rey quant fou prop del castell, descavalcà ---», «pres-tament partí ab la donzella e, *aplegats* que foren en terra ferma ---»; «*aplegats* que foren en Constantino-ble, ixqueren en terra --- e ans que *aplegassen* al pala-u, li dix lo Duc de Mecina ---», sense comptar els casos on *aplegar* és 'arribar' amb el valor de 'abastar': «tan lluny que ab bombardà *aplegar* no hi podien», «les mans dels reys són tan largues que *apleguen* là hon volen» (Ag. I, 123, 233; II, 271; I, 257; II, 228).

En tots ells es tracta de textos valencians; ja no és segur que ho siguin els següents, per bé que de la major part no es pot descartar aquesta possibilitat, com en el *Corbatxo* (*BDC* XVII, 105) o en els *Eximplis* del recull Ag. Val a dir que en algun això sembla quasi descartat: «és *plegada* la letra del 9 del dit mes, ab la qual vostra celsitut se congoxe de la tarda de les vitalles --- huy és *plegat* de les parts de Empurdà En Crujilles de Vic, ab 25 rocins», doc. de 1464 relatiu a la guerra contra Joan Sens Fe, i crec redactat a Lleida (Lladonosa, *Montsuar*, p. XVIII).

En conclusió d'això, jo no crec que es pugui usar amb seguretat aquest argument a favor de l'origen valencià de l'autor del *Curial*, tesi que jo he admès com a possible, i a favor de la qual dóna arguments (bastant forts si bé no tots, i potser cap, de decisiu) el recent i excellent llibre d'Ant. Ferrando i Francès; hi és freqüent, en efecte, en la variant *plegar*: «tant anaren per lurs jornades, que *plegaren* al emperador»; «me ve un cobriment de cor, que-m cuyt esmortir --- e si no fos Jacob de Cleves, qui-m ajudà, a força m'haguera haüda a seure abans que *pleguàs* ací»; «*plegaren* aquestes novelles a les orelles del marquès ---»; «la honor que havia guanyada, de què la fama *plegaria* a orelles de la Güelfa» (*NCL*. I, 69, 111, 49, 94). El que passava és que des del 2.ⁿ quart del S. xv fins al xvi, l'ús valencià fou el més prestigiós dins la nostra llengua literària i això fa que en aquests temps es trobin valencianismes fins i tot en escriptors ben coneguts com a nadius de les altres regions: els barcelonins Felip de Malla i Francesc Alegre, els traductors del *Decameron*, Onofre Pou. No oblidem, d'altra banda, l'ús del *Marsili*, ben llunyà de tot valencianisme.

En tot cas avui ja només resta *aplegar* i com a mot exclusiu de les terres valencianes; si bé estenen-se fins al Matarranya (Vall-de-roures, 1954). Sens dubte pogué ser relíquia mossàrab, com admeté M-Lübke (*Da Kat.*, § 154); si bé ens guardarem d'assegurar-ho, tenint sobretot en compte els altres fets catalans i romànics *aplegats* més amunt.

I no gosarem tampoc mirar com inconnex l'ús de *plegats* en el sentit de 'junts' i *plegat* en el de 'tot junt, tot d'un cop'. De *plegats* 'junts' ja cita un cas

mall. *AlcM* en doc. de 1392 (cf. doc. de 1354, *BABL* v, 89), i avui segueix usual a l'Illa (*AMAlcover*, *Contarelles*), si bé no crec que sigui val., i en tot cas el repudiava ja c. 1500 el valencià Fenollar («evitar de dir *tots plegats* per tots ensems», *Regies*, 152).

En tot cas acceptat pels millors escr. del N.: «Fins la memòria 'ls segles perdrien de llur fossa, / sinó pel Teyde ignívom, que encara 'n parla al mar, / d'aquella nit que en feren, *plegats*, la gran destrossa», *Atl*. IX, 53c (1877, 1878); «Doncs só 'l maligne esperit / que les ànimes se'n porta; / si no fos lo ramellet, / la teva fóra ma esposa: / avuy jauriem *plegats* / en mon jaç de foc y sofre», *Canigó* I, v. 229. En un sentit o altre ja n'hi ha dos antecedents medievals; en l'ús adverbial: «lo foraster abressà lo mestre, e al pus tost que poc, gità'l en lo foc *tot plegat*», *Senescal d'Egipte* (*NCL*. XLVIII, 153). «Lo vent que, sòpit, en lo bosc dormia / se remou *tot plegat* com una fera, / s'ouen lladrucs sinistres dins lo còrrec / ---», *Canigó* X, v. 16; «(tot) *d'un plegat*»: «es fonen *d'un plegat* com una bombolla de sabó», Ruyra (*La Parada*, 150); dels quals pot ser mera abreviació (potser a tall de llicència poètica) el vers d'Ausiàs: «ans, llevat dret, septament, *plegat* cau» (*LXXXIII*). En canvi segons el *DFgra*. (622) tant *plegat* 'tot junt' com *plegar* 'deixar lo que se fa, dar de mano a ---' són avui expressions antiquades a Mallorca.

DERIV.: *Plec* [«un *plec* de cartes: fasciculus litterarum», *OPou*, *ThPu.*, 184]; a *plec* de braç (*DAG*.) o *al p. d. b.*: «ell' agafa la robeta / y el fillet, *al plec* del bras / ---», *MilàF* (*Romillo.*, 10G, reco. a St Llorenç d. I. Muga). *Plega* [1363, *AlcM*; 1403 i altres inv. del S. xv, *DAG*.], cf. *BABL* III, 337, i *aplega* *MGadea*, *T. d. Xè*; «partint el pa de nou lliures, calent encara, com acabat de treure del forn, hi va trobar una *plega* de corda de cànem, estreta i ben trenada»; «el vell Silèn, que ja tenia xinxivat el forner, li faria dur el pa de nou lliures, amb una *plega* de corda de cànem a dins ---», *Coromines* (*Silèn*), 211, 223, §§ 16, 17; *O. C.*, 211, 223; en l'autògraf, escrit esborrant *troca*, que primer hi posà); teixits, *BDC* IV, 136. *Plegable* [Belv.].

Plegadis [1472]: «*plegadices* o *doblegadices* com a vímens», Joan Esteve (*Li. Eleg.*, 0-9-1; *Lacav.*). *Plegador* [*DTol*. 1647] 'captador d'almoines': *lo plegador d'Arboló*, l'ermità que passa per Arestui (1964). *Plegadora*. *Plegadura* [*DTol*. 1647]. *Plegalles*. *Plegalló*. *Plegament*. *Plegatge*. *Plegó* tort. 'replega (de papers)': «un *plegó* de notes curioses recullides a un llibre d'albarans», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 91); 'acció d'aplegar o collir un fruit' *BDC* III, 105, i Moreira: encara que avui sigui masculí es diria de primer una *plegó* < una **aplegaó*, amb el sufix de nom d'acció -ATONE; *plegonat*. *Pleguejat* part. p. (Costa Ll.); eiv. «van *aplagá* ses mans» 'demanaren benedicció als pares i padrins' Macabich, 1963; «recoger, doblar la ropa», Pérez Cabrero (cf. *aplegamans* infra).

Aplegar [Llull, *Contempl.*, 84.17]; Muntaner, citat supra i: «Nós irem e'l regne de València, e traurem aquells infants de Xàtiva, e *aplegarem* nostres hosts,